

NONIA
rrás =
g legjobb és leg-
savanyúvize.
 edék és minden mellékiz
 EGYÉGY- és asztali viz.
 agos széküldök
I és WILLE,
 Budapest.

Jozsef
 első sz. rém-
 ment és víz-
 mész-gyár.
SINBAN.
 oda és raktár:
 Rudolf-rakpart 8. sám.
 Építőmester urak, építkezési
 munkák, közösi és egyházi elő-
 munkák, építő közönség becses
 saját gyarmány

d-cement
 atlanmeszét
 jó minőségben szállítanak
 magyarországi ivánatra s
 megküldetik.
 1875. Szeged 1878.
 Arany-érem. Erdem-érem.
 52. Arany érem.

urel
WOLK & C.
WIEN.
 60 krnyi vám és
 den,
 k más mint bor-
 nyónál fogva min-
 tanár, Kovács
 tanár, Tauffer
 tanács. tanár,
 tanár, Chro-
 nitzler korm.
 mint a bel- és

4.80
 2.55
 1.40
 kedésben és
 asse 2. sz.

ba
 zére, modern
 ére.

A R.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 Szechenyi-utca SIMON-ház Kuna József or-
 kereskedésével szemben.

HIRDETME NYEK,
 előfizetési pénsek és a hirdés körüli paaszok
 valamint a lap szelemi részét illető
 minden k ö s l e m é n y e k ide intézendők.

Érmentelen levelek csak ismert kézektől
 fogadotnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
 A SZABADELVŰ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen a p o n k é n t, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:
 Helyben házhoz hordva vagy vidéki
 postán küldve
 Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
 Félévre . . . . . 5 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 2 frt 50 kr.
 Egy hóra . . . . . 1 frt — kr.

Hirdetési díj:
 Ot-hasábsopitisor egyszeri beiktatásáért 5frt
 Bélyegdíj minden hirdetésért külön 3 frt
 Nyilttér 4 hasábsopitisorért 20 kr.
 Hirdetést vagy realomat magában fogal-
 mjdonság sora 50 krajnár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Csütörtök Augusztus 29.

170. szám.

Horvát viszonyok.

Budapest, aug. 28.

(F.) A horvát miniszteri tárcza tennap óta ismét be van töltve. Bedekovich Kálmán halála óta csak néhány nap mult el, s azért az új kinevezést igen hamar megérkezettnek üdvözölhetjük. És erre nagy szükség is volt s Tisza Kálmán miniszterelnök nem ok nélkül sietett e kinevezéssel, mert olyan fontos pozíciót, minő a horvát miniszteré, nem lehet és nem szabad még rövid ideig sem provizoriumban hagyni. A laikus nagy közönség azt hiszi, hogy a horvát miniszteri tárcza azért, mert tulajdonképen tárcza nélküli tárcza, s mert nem nagy miniszteriumi statussal dolgozik, sine cura állás. Pedig ez igen nagy tévedés. Igen kényes és fontos természetű állás az. A magyar anyaország és Horvátország közti a közjogi viszonylatok — sajnos — még mindig nincsenek kimerítve, annál kevésbé elintézve; a regnikoláris bizottságoknak még igen sok és nehéz feladatot kell megoldaniok; és ezen kétdoldalú követelményeknek, melyek horvát részről nem egyszer túlzó szenvedélyek föllángolását idézték elő, kiegyenlítő utján kell a horvát miniszternek haladnia.

A választás, melyet a miniszterelnök tett a Dráván innen és túl, egyaránt közhelyesséssel találkozik, — s ha valami, ugy ez az egyetlen körülmény, mely az új miniszter állását megkönnyíti — mert Josipovich Imrétben magyarok ugy, mint horvátok Bedekovich méltó utódját látják, kiben a tapintat s az erély a magyar hazafisággal egyesülve van, melyet korántsem zár ki az, hogy valaki horvát. Josipovich választása tulajdonképen azért ment oly hamar végbe, mert ő már miniszter-jelölt volt. Mikor ugyanis 1883. őszén a sajnálatos czimer botrányok után Bedekovich be akarta nyújtani lemondá-

sát, Josipovich már akkor kombinációba volt véve. Minthogy azonban Tisza Kálmánnak sikerült rávenni Bedekovichot, hogy fontos pozícióját épen válság idején el ne hagyja, ami kétségkívül csak fokozta volna a zavart, Josipovich egyelőre csak miniszter jelölt maradt. S mostanig maradt számára fenntartva, hogy hasznos és kitűnő szolgálatát hazája javára fordíthassa.

Az, hogy akad egy Bedekovich, egy Josipovich és akadnának még más kiváló férfiak is, kiknek neveit most a tárcza betöltésekor emlegetni hallottuk, ez nagyon megnyugtató jelenség, mert azt mutatja, hogy a horvát közvélemény produkál oly vezérférfiakat, kik a szent István koronájához való hűségbe helyezik hazafiságukat.

Pedig az említett 83-iki válság kitörésekor ugyancsak tűzokádó módjára vetette ki a helyzet a horvátok mérges ellenségeskedéseit. S bár bizonyára akkor is akadtak mérsékelt elemek, kik jó horvátok, de egyszersmind az anyaországnak hű hazafiai voltak, ezek eltűntek a tömeg mögött, ezek nem voltak vezérférfiak a horvát közvéleménynek. És az volt sajnos és szomorú, hogy a nagy szenvedélyvel vitatott, ma már mindkét oldalról szerencsésen elfelejtett incidens nem volt egyedüli oka a valóságnak, hisz az magában alig lett volna alkalmas ily ellentétek felidézésére, a szenvedélyek fölkeltésére, s a teljes és határozott szakítás kockázatának mindkét részről való fölvetésére. Hanem azért fejlődtek ennyire a dolgok, mert a horvát autonóm tényezőik hivatalos elemeiben a magyar államiság ellen irányított szándékok lappantak régóta, melyek titokban burjánzottak, s a czimerügy csak alkalmul szolgált a kitörésre.

Azóta mindössze 6 estendő mult el, s e rövid idő alatt nagy változás állott be. Nem szabad ugyan megfedkezniünk

arról, hogy államellenes irányzatok bizonyos körökben ma is lappanganak, és nem is kicsinyeljük ezeket, mert tudjuk, hogy velök számot kell vetnünk; de nagy változást látunk a viszonyok alakulásában mindazonáltal, mert az egykori uniópárt, melynek gyökereit sikerült a közvéleményből egy erőteljes és ellensúly nélkül folytatott agitációnak kiirtani, most ismét határozottan a vezérszerepet veszi által az izgatók elenében.

E nagy benső átalakulás körül Bedekovich Kálmán mellett, ki a legkedvesebb emberck egyike volt, különösen nagy érdem illeti meg gróf Khuen-Héderváry Károly bánt, ki valódi államférfiúi öntudattal él a feladatnak, melyre vállalkozott; s a munka, melyet végrehajtott, az eredmény, melyet elért, nem csupán neki, hanem egyáltalán a magyar közéletnek, az alkotmányos politikának, államiságunknak legnagyobb sikerei közé tartozik. Nem mondjuk, — hogy minden már jóvá van téve, hisz hat rövid év arra nem lehet elég; de mondjuk azt, — hogy az a szellem, melyet gr. Khuen-Héderváry a horvát kormányzatban és alkotmányos életben érvényesíteni tudott, a horvát nemzeti és autonómikus érdek meleg felkarolása mellett szent István koronája integritását szigorú jelszóvá tette a Dráván túl.

Első sorban a horvát közélet tartozik ezért köszönettel a bánnak, — mert már is felszabadult bizonyos túlzók uralma alól, s visszajutott természetes vezetés alá azoknak, kiket, mint a mérséklet és törvénytisztelete híveit hazájukban a vezérszerepet megillet. De elismerés illeti a magyar politika általános szempontjából is és a miniszterelnök joggal mutathat rá, hogy a magyar és horvát érdekek egysége, a trónhoz, — az alkotmányhoz, a Szt.-István koronájához való őszinte ragaszkodás sola határozottabb módon nem érvényesült a horvát

közéletben, mint mióta a jelenlegi irányzat uralkodik e tartomány kormányzatában.

Ebben a nagyszerű politikai munkában munkatársként a bán mellett, örömmel üdvözli Josipovich Imrét az egész magyar és horvát közvélemény!

Dalmátia egyesítése Horvátországgal. A dalmát tartománygyűlés horvátokból álló többsége Dalmáciának egyesítését Horvátországgal politikai akció tárgyává akarja tenni. A horvát pártnak programja erre vonatkozólag most jelent meg s azt a tartománygyűlésnek 43 tagja közül 24 irta alá. A program pontjai következők:

1. A horvát nemzeti klub a horvát államjog alapján rendíthetetlenül ragaszkodik Horvátország integritásához. — Ennek fogva Dalmáciának Horvát-Szlavonországokkal meelőbbi egyesítésére törekszik és azt kívánja, hogy a horvát királyságnak minden régi privilegiuma visszaadassék.
2. A horvát államjog védelme alatt horvátok és szerbek egyenlő jogokat élveznek, a mint hogy egy nemzetet is képeznek, melyen kívül Dalmáciában más nemzetiség el nem ismertetik.
3. A horvát nemzeti klub kötelességének tartja minden alkalmas időben azt a követelményt hangoztatni, hogy legkegyelmesebb királyunk a nemzeti történelmi jogok alapján, melyeket királyi szavával megerősített, Dalmáciát Horvát Szlavonországgal egyesítse és a horvát királyságnak minden privilegiumát visszaadja. Mig ez meg nem történik, és hogy a nemzet ez eseményre jobban elkészülhessen, e mellett pedig az egyenlőségre utja egyengattessék, a horvát nemzeti klub minden törvényesen megengedett eszközzel oda fog hatni, hogy a horvát nemzeti öntudatot erősítse, Dalmáciában valamennyi iskolát és hivatalos horvátá tgyen és a tartományt az olaszoktól és németektől megszabadítsa.
4. A horvát nemzeti klub az ó-szláv liturgiát mindkét (a katolikus és görög nem egyesült) egyház számára mint nemzeti és kulturailag közös vívmányt kiesszkölni és védeni törekszik.
5. A horvát nemzeti klub iparkodik jog a dalmát kikötők kapcsolatát vasutak építése által Boszniával, mint Dalmácia természetes hátvédével, eszközölni.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

A bűnös ösvényen.

Regény 1 kötetben. — Irtá: R. P. O.

(Folytatás.)

Constance előtt több ízben feltűnt barátjánének völgyével szemben tanusított kissekaczer magaviselete; ez azonban nem támasztott benne semminemű aggályt vagy gyanut, ismerte Leoniat, tudta, hogy elkapatott teremtés, kit az udvarlók tömjenezése némiképp kaczerárett, a mi azonban nála csakis ártatlan jellegűnek deklarálható.

Néhány nappal Constance esketési ünnepepele előtt Leonie feltűnő módon szőfukar lett; boszus homokkal eltünődve haligatta a barátónő áradzó ömlengéseit, míg végre hirtelen egész valójában felizgatva, reszkette möhön borult annak nyakába, szép szeméből pedig megeredt a könyzapor.

— Boldog lesz, édes Constance, ugy mond fuldokló zokogással, — boldog. Oh! én soha sem voltam az. Nem szeretem a férjemet, hideg és brutális, már házasságunk első évében is civródásból álltak napjaink. Sziveink teljesen közönyösek egymás iránt, ő folytatja legény életét, rossz híreik után futkos. . . Ha tudnád mennyire megalázó ez egy becsületes, erényes asszonyra nézve. Nagyon szerencsétlen vagyok. Az én házasságom leplezett elválás és senki sem sejtí, minő kétségbeesés marcangolja végtelenül lelketem. Sírva kértem, hogy kísérjen el ide hozzád, nem tetted meg, egy vadász társaságnak tett ígéret nem engedte, hogy neje óhajának feleljen meg. A szenvedés ragadott e vallomásra, légy elnéző s őrizd meg sötét mély titkomat.

Leonie kezébe rejté arcját és hangosan zokogott. Ez a felfedezés igaz részvétre ragadta a tiszta odaadó barátót. Leonie valódi martírónaként tünt fel a szánakozó Constance szemében, ki szintén szabad folyást engedett könyveinek.

Ugyanaz nap este az esteli után a nagy társalgóban gyűlt egybe a társaság, Constance több sonátát játszott, utóbb áttért az újabb Strauss-féle valcerekre is, de a ritmikus, fülbe-mászó szép itemek sem tudták a társaságot egykedvűségéből felrészni. Leonie fejféjársól panaszkodott s reá menten a társaság is hamarosan vissza vonult a háló termekbe. Constance völgyénén is szembeszökő nyugalatlanság s lázas izgalom volt észlelhető, a mi jegyese előtt is feltűnt. Az ifjú leány szívére nyomasztó érzés mehezült, örült sejtelen szállotta fel egyszerre, melynek alaposágáról ugyan nem tudott magának számot adni, de lát volt valami a levegőben, a mi vészholzó.

A két barátónő szobájába egymásba nyílt. Leonie a belső foglalta el, melynek kijárasa Constance hálószobáján vezetett keresztül. Letekvés előtt még jó ideig beszélgettek együtt, de a szép asszonyon több ízben ideges reszketés vonult végig. Constance midőn kék selyem függönyös ágyába feküdt, még soká tekintett nyitott réveteg szemmel a homályos ürbe, agyában keresztül-kasul nyugtalanító gondolatok kalandoztak, szíve sajátszerűen dobogott.

— Lehetetlenség! — ílyeténkép tűnődék, — Leonie az az odaadó hű lélek, egy futólagos, eszeveszett benyomásnak áldozza a legjobb barátóné egész jövő boldogságát? S völgyénye, az erélyes, jellemes férfiú, ki örökre élettársul választá őt, ocsmány osábnak engedjen, most midőn nemskára egymáséi lesznek. Aljas, bűnös gondolatok, melyeket az ördög pokoli dévajkodással suttog füleibe, hogy gyötörje és az átkozott féltékenység veszedelmes vad ösztönét ingerlje fel benne. Minő méltánytalanság! Ah! el veletke megalázó vétkek chimárák.

Végre elszunnyadt. Egyszerre azonban halk nesz riasztja fel fél álmából, felizgatott lénye hirtelenül összerenzen, ijedt szemé ezer alakban látja maga előtt Leoniet, erősen megdörzsöli szemhéjait s csakugyan barátónéje alakja suhog el mellette, visszatartott lélekzettel, félelmes tekintettel, fehér selyem csipke háló öltönye uszályát felfogva, vigyázó, könynyed láb-

ujhegyen való léptekkel tartva, az ajtónak: fel akar sikoltani je látványra, de a szó elful öszszeszorult torkában, fel akar kelni ágyából s a szörnnyű lidérc nyomás önsúlyal tartja vissza álmata tagjait. Alom, kinzó álm rémlátománya, de erre fénylik a kijáró ajtó is és a csipkés alak sietve suhog tovább. Ó az! semmi kétség. Minő iszonyu fejlemény. Constance felugrik, örülten rohan az ajtónak, az nyitva van: újabb bizonyítéka a valónak, a mint kiér a folyosóra, völgyénye ajtaján egy női alak oson be sebtében s reá menten a külső forgása hallatszott, a mint a zárt eleresztették. Erre a kétségbeeső ocsmányságra visszatartorodott szobájába, szíve elszorult, lelkendezve állt egy pillanatra meg, ázasan lüktető vére mind hálántéka felé tolt, agyában rémséges zsvajg tombolt. Közel volt hozzá, hogy eszméletét vesztesse. Fel és le futkosott, emésztő láz égette és képtelen volt örjítő fájdalmában enyhítő könyekben kitörni.

Elképzélhetetlen gyalázat, a fürtelem ne-továbbja! És a rajongással szeretett barátónő, kihez egész eddigi élete tüzi és völgyénye, kit imád s kire egész jóvendő életét bízta, ezek ocsmányul rabolják meg hitétől, befertőzik tiszta szent erkölcsös ártatlanságát büzös szennyűkkel, határtalan ravasz és álmok galádságokkal tönkre teszik egész életét, minden reményét, minden boldogságát. Átkozott, hitvány lelek! mennyire megvetlek és utállak benneteket! síkoltja felháborodása izzó hagymázában.

Tágra nyílt meredező szemé villámokat szőrnak maguk körül és éles fájdalom szörnnyen hasítja zaklatott, agyonzuzott szívet. Mit tegyen? megőrül! Feldult lénye hallani vélte a hűtlen családok halk, édes suttogását, bődítő csókjaikat. Ugy érezte, hogy megfúl, s nyomban neki rontott az ablaknak, möhön hosszan szivta magába a hívős hajnali levegőt s roskadozó tagjait oda támasztva az ablak fájához, lassanként magához tért kinos, dermesztő aléltásából s megeredtek szívének vérkönyvei.

Hajnalodott. Az égen kelet felől tisztább, világosabb sávolyok mutatkoztak; a fülleműlek

bájosan csattogtak, az orgonabokrok s a gyöngyvirág isteni illatot árasztott szét; végre megszólalt a templom tornyában a harang is busan, egyenletesen, szelid hullámai végig rezgetve az egész falu csendes, nyugalmas házikói felett, felserkentve a serény dolgozók a jámbor, szerény munkás embereket. Szegény Constance, az ő szívében örvény tántorgott; közel volt hozzá, hogy kiugorjon az ablakon, hogy elfusson innét örökre s ne lássa többé azokat, kik szétzúrták sátni könnyelműséggel egész ifju életét. Felzokogott, nagyon boldogtalan volt: a midőn hátra fordul, Leonie lépett be szenvedélyes édelgéstől sápadt, dult arccal.

Constance tüstént oly szörnnyű fellobbanással s megdöbentől mozdulattal szökött feleje, hogy az meghökkenve, elváltozott arccal, néma ijedelemmel rezzent vissza.

(Folyt. köv.)

Találka.

Feltette kalapját s fátvólát; egy másik fátvólát tászkájába tett, hogy majd a bérkocsiban e föl takarja. Napernyőjével cipője hegyét veregette, mialatt szobájában egy széken végig heverve csendesen ült, habozva, hogy elmenjen-e a találkára.

Mily gyakran ült így felöltözve az utóbi két év alatt, izgatottan várva azt a perczet, mikor elindulhat kedvese, a szép Markelet vicomte garon lakába, mialatt férje, egy gazdag bankár a börtén fáradozt.

Az ablakok között róza asztalkán egy félig kivágott könyv pihent írószereken között, az ablakon kábító rózaillat csapódott be, az ablak talpán álló két kis miniatúr vazába tett csokorból s a nyitott ajtón beömlött a hálósobába.

Az óra hármat ütött és ő felkelt helyéről. Megfordult, nézett az óramutatójára s mosolygott, mert elgondolta, hogy „ó“ már várja. Türelmetlenkedik. Kiment az előszobába, s az inasának azt mondva, hogy egy óra

Károly Lajos főherceg Debreczenben.

Debreczen város közönsége ma üdvözölte falai között Károly Lajos főherceget, királyunk testvéröcsét a trónörökösét. — A fogadtatás külsőségeiben inkább egyszerűnek mint fényesnek mondható. A sok fekete salon ruha, a hölgyek utcai öltözéke polgáriasság szint kölcsönzött az ünnepi napnak; az üdvözölő küldötségek fekete tőmegtől alig vált ki három-négy díszmagyar ruha; — arany pasomántos katonai egyenruhák meg éppen nem tarkították, nem tették ragyogóvá azt. Hanem a külső csillogást, a hűtő igyekeztet Debreczen jó magyar népe, meleg érdeklődéssel, mely rokonszenven, tüntető lelkesedéssel pótolni. Kellemes benyomást is tett főherceg ő fenségére a minden lépten nyomon felhangzó hódolat-teljes óvatio, melyben kián a vasutnál megérkezésekor bent a városban, a bevonuláskor, a megszemlélésre kitért nevezetességek előtt, ugy az elutasításkor is részvett.

A fejedelmi vendég néhány órára terjedő debreczeni időzéséről adjuk a következő tudósítást:

A z e l ő k ő z s z ü l e t e k.

A városi hatóság idejében megtette azokat az intézkedéseket, melyek a város külső, ünnepi színezetének emelésére, a rend fenntartására nézve szükségesek voltak.

A magyar államvasutak indulóházát a megérkezési oldalon egészen zászlódszobáig ültették s az oszlopokat lombfüzérrel fonták körül. A II-od és I. osztályú várótermet az utazó közönség elől elzárták, miután ez a két terem volt fenntartva a főherceg számára, hogy azokban a küldötségeket fogadja és megvillásreggéljen.

A II. oszt. váróteremből a butorok egy részét kihordták, csak egy kis asztalt, néhány széket hagytak benn.

Azokon az utcákon, melyeken a főherceg végig kocsikázandó volt, kora reggel kitérték a zászlókat. Így a N.-Várud, Piac, Péterfia, Czegléd, Batthány- és Teleky-utca- kon. Sok háztulajdonos ez alkalomra egészen új lobogókat készítettet.

A híres debreczeni por nem kellemetlenkedett.

A hatóságot feloldozta az utcák öntözése terhe alul a tegnapi nagy eső.

Mára azonban kitérték az ég s az utcákon hullámozó közönségre jókedvűen mosolygott a nap. Csak a szél alkalmatlanokodott kissé, mely sok kalapot lefűtt az emberek fejéről.

G y ű l e k e z é s a v a s u t n á l.

A magyar államvasutak indóháza felé igyekezett ma, már 7 órakor a lakosság egy igen jelentékeny része és sűrű sorokban állotta el az utcák két oldalát.

A perronon is korán kezdték gyülekezni a hatóságok és testületek képviselői. Csak is ezeket bocsátotta be a rendőrség, — melynek élén Beer Kálmán helyettes főkapitány és Végh Gyula II. ker. alkapitány intézkedtek.

Előkelő, nagyszámú társaság volt az, mely a főhercegre várt.

Gr. Dégenfeld József főispán, Simonffy

Imre kir. tanácsos polgármester (a vaskorona rend és az olasz koronarend jelvényeivel) Rásó Gyula alispán, Lajos Lajos v. tanácsnok díszmagyarban; Kassai Farkas Dániel honvéd tábornok; Szakszó Rezső prépost plébános, Danilovits János h. dorogi g. kath. püspök helyettes, Némethy L., K. Tóth K. ev. ref. lelkész, Materny Nagy ág. hitv. ev. lelkész, a vöröskereszt egyet debreczeni választmányára részéről: Simonffy Imre elnökön kívül gr. Bethlen Mikó Róza elnök, Simonffy Imréné, Váradi Szabó Jánosné, Varga Dalma Teréz, Veresné Szatmári Teréz, Kaszanyiczky Eudoré, Gaálné Kaiffa Teréz, Holländer Gyuláné, Paksy Imréné, Leeb Pálné, Nánássy Lászlóné, Dező Ferenczné urnok; továbbá dr. Sárváry Gyula, dr. Pally Miklós, Koszorus Lajos, Bekényi Ottókar, Balog Ferenc (a kollégium részéről is), Tóth Lajos voltak jelen; a hajdúvármegyei választmányt gr. Dégenfeld József elnökön kívül: Rásó Gyula és neje Uzonyi Imre és neje Budaházy Ödön, Péntes Sándor és neje dr. Oláh Miklós, Fekete Sándor Losonczy Almos, dr. Sövegő Gáborné és Szeremley József (H.-Böszörményből), Adler Farkas és neje, Szívós Géza és neje és Hétyényi Fülöp (H.-Szoboszló), Danielovics János vikárius (H.-Dorogról), Hagen Sándor (P.-Ladányról) képviseltek. Ott láttuk továbbá: dr. Király Ferenc orsz. képviselőt kamarai titkárt, Csanak József, Sesztina Lajos, Szabó Kálmán, Erber Vilmos, Stenczger Károly, Kuczik Gábor kereskedőket, Jenyffy Kornél tszéki elnököt, dr. Szigethy Béla p. ü. igazgatót, Komlóssy Dezső, Nagy Károly, Konrad Samuel, Mészáros József Balogh Imre törv. bírót; Raab László, Csúra tanácsnokokat, Balogh M. főmérnököt, Varga Ferenc, dr. Vecsey Viktor, Tránsy György, Jóna Dániel, Huber József, Szőke János, Miholovics, Vácz János stb. vár. biz. tagokat. Csiky Lajos, Erdős József, Tüdős János, Kiss József, Harmath Gergely, Vedródi stb. tanárokat.

A közönségnek sokáig kellett várakoznia; mivel 58 percznyi késést jelentettek az államához. — Epen emnyit ugyan nem készt a vonat: de mégis épen 9 óráig állt a városi óra, mikor a csöngetés jelezte, hogy a Nyiregyháza felől jövő vonat berobogott a pályaudvarba.

A f o g a d t a t á s.

A közönség tömött sorain nagy nyugtalanság futott végig. A hatóságok és küldötségek fejei a korláton kívül foglaltak helyet. A vonat jó hosszú volt, személykocsiai tömők utasokkal. Minden szem az udvari kocsikat kereste. Ezek a vonat végéhez voltak csatolva. — Az első udvari kocsiból Ivánka Imre orsz. képviselő, a magyar vöröskereszt-egylet gondnoka lépett ki. — A főherceg ő fensége a második kocsii léposóján jelent meg s utána gr. Pejacsévich László altábornagy lépett ki. — Hársány éljenzés zúgott fel, a mint a közönség meglátta királyunk testvéröcsét, a trónörökösét.

Gr. Dégenfeld József főispán Debreczen, a magyar alföld legnagyobb magyar városa és az itteni vöröskereszt-egylet nevében üdvözölte a főherceget és a vöröskereszt egylet védnök helyettesét, kihez ezuttal van előzür kitünő szerencséje Debreczennek; hangsúlyozta a főispán,

valaki lefelé jött volna, nem merne volna meghuzni kedvese ajtaján a csengőt, hanem tovább megy, mintha más valakit keresne, — fel, — fel, a tizenegyedik emeletig.

De nem jött senki, s ő belpélt. Ó ott állt a selyem ottománon, — most is mint mindig két év óta. Az ajtónyílásra aztán felszólt, azt bozárta s a nő kezét megfogva szólt: „Édes, édes barátnóm, engedje megcsókolni kezét!”

Ez a jelenet előszür, egy párszor megtörtént, de most úgy tűnt föl neki, mintha Delouney színművét látná épen százhuszad-szor egy színű ötödik felvonásának nagy jelenetében. Ezen okvetlen változtatni kell.

A toronyóra háromnegyedet ütött, az asszony fölesmélt ábrándozásából, ránézett az órára s mosolyogva mormolta: Már azt képzeltem, hogy nála is vagyok s imá még mindig itt a padon ülök. Végre is el kell mennem.

Fallott és elindult. Alig ment a tértől tíz lépésnyire, egy ur jött vele szembe, ki mélyen, tisztelettel üdvözölt.

— Ah! Ön az báró ur? Kérdé. Epen rá gondolt.

— A mint láthatja, — nagyságos asszonyom.

Kérdősködött hógylétéről s egy pár üres szó után így szólt:

— Ön az egyetlen — ugy-e megengedi hogy barátnómnek nevezem? — tehát egyetlen barátnóm közül, ki japáni muzeumomat még nem tisztelte meg látogatásával.

— De édes báró, egy asszony csak nem is mehet magára egy fiatal nőten emberhez.

— Kérem! Egészen más dolog az, ha arról van szó, hogy egy ritkaság gyűjteményt megnézzünk.

— Semmi este sem mehetek egyedül.

— S miért nem? Egy egész sor hölgyet fogadtam már magára képtáramban. Minden nap vannak látogatóim, s elé is sorolhatom, ha kell. Nem, nem fogó indiszkrét lenni. Különben abban nincs semmi, ha egy komoly ur műremekeit megtekintjük.

— Alapjában véve igaza van, uram.

— Tehát lesz szerencsém. És mikor? — Talán most mindjárt? — Lehetetlen; most nincs időm.

— Ah, és mégis egy félórát ültetett itt a padon? — Ön kémelet? — Csak néztem önt merengésben.

— Nem, igazán nem mehetek. Sietnem kell.

— Nem hiszek önnek, s vallja be, hogy igazam van.

Mosolygott, aztán utóljára így szólt a báróhoz: — Na hát igaz van. Menjünk.

Egy bérkocsi ment el mellettük, s a kis báró rá kiáltott: Hé kocsis! Az megállítá a lovakat. A báró kinyitá az ajtót, s rámutatva szólt:

— Ha ugy tetszik, asszonyom.

— Nem báró ur. Lehetetlen, — csak ma ne.

— Asszonyom, üljön be kérem. Ne legyen vigyázatlan. Már figyelnek minket, csődülés támad, azt hiszik, hogy megakarom szöktetni, — minket feltartóztatnak. Kérem szálljon be gyorsan.

Besegítette, betuszolta a báró, s mitán a kocsinak odakiáltotta lakása címét, beszökött ő is. Az asszonyka egyszerre felkiáltott.

— Istenem! valamit elfeledtem. Menjünk előbb egy táviró hivatalhoz.

Nem messze a rue de Chateaudunon megállott a kocsis, s a báró egy ötven centi mes irlapot adott át az asszonykának.

— Megígértem az uramnak, hogy holnapra vendéget hívok hozzá ebédre.

Aztán ironjával ráirta az irlapra: Kedves barátom! Rosszul vagyok, migrainem az ágyhoz szegem. Ma nem mehetek. Jőjjön holnap ebédre s bocsásson meg — Johannának. Aztán leragasztotta a lapot, rá irta a címet: Martelet vicomte urnak, Miromesvil utca 240., s a bárónak oda adva kérdé:

— Lesz szives ezt egy levélzsekrénybe bedobni? (Francziából.)

a város mindenkori tántoríthatatlan hűségét a felséges uralkodói család iránt s a város hódolatát bemutatva ő fenségének, Debreczent magas kegyelmébe ajánlja.

A főherceg pár szóval tisztá, jó magyarral v. válaszolt az üdvözölő beszédre. „Örömmel jöttem — mondá — e derék városba! s isten áldását kérte reánk.

Most gr. Dégenfeld József főispán Simonffy Imre polgármestert, Kassai Farkas Dániel honvéd tábornokot, s még néhány urat bemutatott a főhercegnek, ki barátságosan kezét szorított. Kassai Farkas Dániel honvéd tábornok német nyelven tett jelentést, mire ő fensége magyarul válaszolt s kérdésre a tábornok ur is magyarul mondotta, hogy ő erdélyországi és a székelyföldről való.

A főherceg figyelmeztette a hajdon fővel lévő körüállókot, hogy tegyék föl a kalapjukat, mert könnyen meghűlnek.

A főherceg ezután megindult a II. oszt. váróterem felé. A közönség lelkesen éljenezte a fejedelmi vendéget.

A t i s z t e l g e s e k.

A tisztelgéseket a II. oszt. váróteremben fogadta a főherceg, — s a tisztelgő küldötségek minden egyes tagját gr. Dégenfeld József főispán mutatta be.

A küldötségek következő sorrendben tisztelgettek:

1. A vöröskereszt egyet debreczeni választmányára: Gr. Bethlen Mikó Róza és Simonffy Imre elnökök vezetésével. Gr. Bethlen Mikó Rózával néhány perczig beszélgetett a főherceg, miúgy magyarul, főként a választmány viszonyairól kérdészködve.

2. A hajdúmegyei választmányt vezette gr. Dégenfeld József elnök; a főherceg hasonlóképpen elnézett a választmány és vidéki főkök ügyei állásáról.

3. A lelkészek. Danielovics János görögk. vikáriustól azt kérdezte, hogy hányféle vallásfelekezet van ott? Mikor a vikárius említette, hogy a dorogi parochia a munkási g. kath. püspök egyházmegyéjéhez tartozik: a főherceg a munkács-beszkidit vasut vidékének szépségeit és gr. Schonborn uradalmának szépségeit hozta fel.

Szakszó Rezső prépost-plébánossal beszélvén, visszaemlékezett két nagyváradi tanárára, Nogáll Jánosra és Hoványira.

Némethy Lajos és K. Tóth Kálmán ev. ref. lelkészekkel leginkább német nyelven beszélt. Materny Lajos lutheránus lelkész előtt, a ki a főherceg kérdésére megmondotta, hogy ő a szepevény született, a Szepesség szépségeit hozta föl, melyeket most akar meglátogatni.

A lelkészekkel még hosszabban is óhajtott volna beszélni, azonban hivatkozva az idő rövidségére, elbocsátotta őket.

4. Utánuk Hajdúvármegye hatósága tisztelt Rásó alispán vezetésével, a kitől azt kérdezte a főherceg, hogy hány év óta szolgál.

— 23 év óta fenséges uram válaszolta az alispán ur.

A hajdúvármegyei deputáció előtt is kifejezte a főherceg, hogy nagyon örvend, hogy Debreczenbe jöhett.

5., Debreczen sz. kir. város hatósága

képviselői Simonffy Imre polgármester vezetésével tisztelgtek. A polgármester urnak azt mondotta a főherceg, hogy jó, termékeny föld van erre; szép a vidék. Mire a polgármester megjegyezte, hogy a híres Hortobágy is erre van.

De legnagyobb figyelmet érdemel az a párbeszéd, — melyet ő fensége dr. Sárváry Gyula tisztii főorvossal folytatott. Ebből jó lesz levonni a következtetést.

Főherceg: Szép kórház van itt? Dr. Sárváry. Meglehető, Fenség! Főherceg. Uj? Dr. Sárváry. Nem, Fenség. Már régi. Főherceg. Elég nagy? Dr. Sárváry. 102 ágyra van berendezve.

6. A kir. törvényszék bírái Jelenffy Kornél elnök vezetésével tisztelgtek, a kitől azt kérdezte a főherceg, hogy hol jobb, Szigeten-e, vagy Debreczenben? A törvényszéki bírák fizetéséről is tudakozódott.

7. Majd a pénzügyigazgatóság képviselői fejezték ki hódolatukat a főhercegnek dr. Szigethy Béla vezetésével.

8. A főiskola tanárikara Balogh Ferenc akad. igazgató vezetésével jelent meg. — A főhercegnek kérdéseire a küldötségek tagjai és Ivánka Imre több féle felvilágosító feleletet adtak az ősi főiskola szervezetéről.

9. Végül jött a kereskedelmi és iparkamara. Sesztina Lajos elnök vezette, kinek mellén lévő Ferenc József rendkeresztje feltűnt a főhercegnek, meg is kérdezte, mikor kapta?

— 1885-diki budapesti kiállítás alkalmából Fenség.

A tisztelgések véget érven, a főherceg és kísérete elindult a város néhány nevezetességének megtekintésére.

A főherceg a polgármesterrel együtt a város híres ötszög díszfogatára állt. — A fellebogzott utcákon a vasutól a nagytemplomig, mindenütt nagy közönség éljenezte a főherceget, a ki kezét sapkához emelve viszonzotta a nép üdvözlését.

A kollégiumban.

A főherceg legelőször az ev. ref. kollégiumot tekintette meg. Ekkor 10 óra lehelte.

Tulajdonképp csak az anyakönyvtárt és az oratóiumot szemlélte meg, a hol Balogh Ferenc szolgált magyarázatokkal. Elénk érdeklődéssel nézte meg azt a nagy márvány em táblát, mely ő fenségének a királynak 1853. júl. 13-án a kollégiumban tett látogatását örökíti meg; a felséges uralkodóház tagjainak olajfestésű arcképeit. Balogh Péter püspök arcképe előtt azt kérdezte:

— Hát van itt püspök is? — Igen, fenség, református püspök. De most beteg, — válaszolta Balogh F.

Gr. Dégenfeld Imre alio arcképénél Simonffy Imre megjegyezte, hogy — A Tisza Kálmán apósáé.

— Ah! és még jobban megnézte ő fensége a daliás alaku főur arcképét.

Kiváncsian hallgatta a Csokonai Vitéz Mihály reliquiáinak, ugyszinte a könyvtár legértékesebb régi nyomtatványainak és kéziratának, az erdélyi fejedelmek arcképeinek a diák tüzölt egyet nagybotjának ismertetését.

mulva visszatér, lesietett a lépcsőn, s gyalog folytatta utját.

A fiatal asszony gyors léztekkel fordult jobbra, hogy szokás szerint a rue de provence-on egy kocsi szőlison, de elfogva mellett május illata, szinte önkénytelenül, gyönyörbe uszva, fordult a rue de la chaussée d'Antin felé, maga sem tudta miért. Talán, hogy a Trinité-tér zöldjében gyönyörködjék.

— Tíz perczel tovább fog várni — gondola s a mint a tömegben óvatosan haladott lelki szemei elé képzelte kedvesét, a mint a pamlagról minden perczre az ablakhoz ugorva, majd az ajtóhoz fut, s a találka napjára eltöltött szivar-szelenczére türelmetlen vágyó pihantást vet.

Léptei mind lassabbak lettek, amint a tömegben haladott, s szánt szándékkal elmélőzött a kirakatok tükörrüvegeinek nézésében.

Végig menve az utcán, a Trinité zöldjében játszó aranyos gyermekek egészen felkeltették figyelmét s közéjük ment, — gyönyörködni bennük, a mint mosolyogva játszanak.

Egy székre leülve felnézett a toronyóra kerek lapjára, s látta a mint távoznak egymástól a hosszú mutatók. Egy félóra már elmult, még kell egy negyed, a míg végig megy a rue Miromesvil, aztán az udvaron, lépcsőházon felé egy pár percz, s el van lopva a talalkából egy egész hosszú óra. Még maradhat ott egy félórát, — s úgy remegett a szíve e miatt örömben.

Édes istenem! milyen unalmas volt az ut. Mint mikor a szegény patiens a fogorvos hoz meg s utközben minden szenvedését végig gondolja, az asszonyka is elgondolta azt a két esztendőt, a mióta csaknem minden héten egyszer a vicomtenál volt, — s a gondolat, hogy ő most ismét egy olyan előtt áll, tetőtől-talpig megremegettette. Nem a fogorvosnál érzett fájdalomhoz hasonlított állapota, — de igazán szívesebben kibuzgatta volna egyik fehérb fogaeskáját, minthogy erre az unalmas, végtelen unott kintzó találkára menjen.

Lassu, rövid léptekkel megy föl a téréren. De miért? Miért is jött el? Hiszen már

vagy kétszer megvárakoztatta a vicomtet! Mert már megszokta, hogy elmenjen. Aztán hogy hagyja el a szegény Martelett s mit mondjon neki?

Nem, már nem lehet. De miért kezdett belé? Miért? maga sem tudta. Szerette? Meglehet; nem erősen, hanem csak úgy. De ez már nagyon régen volt.

Három hónapig udvarolt neki állhatatosan, végre is meghódította. Mennyire félt, remegett, az első találkán, — melyet anyai más követett!

S a szíve? Mit érzett akkor, mikor anynyira legyőzni engedte? Már nem tudja, igazán elfelelte. Az ember emlékezhetik egy tényre, egy esetre, de két év után egy érzésre? ... Nem. Egyébíránt találkái koszorujának többi virágára sem emlékezett már. Olyan egyformák, egyhangúak voltak, hogy gyűlölte már rá gondolni.

Már undorodott rá gondolni a bérkocsira, melyen ide szokott járni, — mely egészen más volt, mint a többi fiakk r. Érezte mikor beszálva a kocsis ránézett, pedig egy párisi kocsis rettenetesen tud nézni. Aztán megismerik az embert. Megtudja olyik mondani: ez az az ur, a kit én tavaly június 12-én a rue de Martyres 25 száma alól a lyoni pályaudvarba vittem éjjel előtt 14 perczel. Hát még egy fiatal asszonyt, csak a hangjáról is hogyan ismerne, ha már találkára is vitte egyszer, vagy — százszor.

A tér végén mégis beleül egyikbe s alig helyezkedett el benne, kivette a sűrű fekete tartalekfátyalt s arcára kötötte. Arczát elrejtette, de a kalapot, köpenykeát, napernyőt nem ismeri meg, a ki egyszer látta? Pedig a Miromesvil-utczában ismeri azt mindenki.

Alig állott meg a kocsis, kiszökött belőle, s gyors léptekkel ment el a kapus mellett, ki ott ül mindig páhojában. Ez is tudott bizonyosan mindent; — nevé, — lakását, — ura foglalkozását, — mert a kapusok valóságos d'ektivek.

Már csak egy fél emeletet kellett hogy menjen, mely neki a Notre Dames torony magasságának tetszett, mégis, ha a lépcsőházon

